

БЕВЗЮК Інна
кандидат психологічних наук,
старший викладач відділу підготовки прокурорів
з організації роботи в органах прокуратури
та викладання професійної етики
інституту спеціальної підготовки
Національної академії прокуратури України,
м. Київ, Україна

ОСОБИСТІСНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОКУРОРА У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Законом України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII «Про прокуратуру» серед загальних прав та обов'язків прокурора в ч. 2 ст. 19 встановлено, що прокурор зобов'язаний вдосконалювати свій професійний рівень та з цією метою підвищувати кваліфікацію. Також прокурор повинен постійно підвищувати свій загальноосвітній та професійний рівень, культуру спілкування, виявляти ініціативу, відповідальне ставлення та творчий підхід до виконання своїх службових обов'язків тощо (ст. 15 [1]).

Основа правового механізму виконання цього обов'язку сформована в Законі України від 12 січня 2012 року № 4312-VI «Про професійний розвиток працівників». Зокрема, в абзаці 5 ч. 1 ст. 1 підвищення кваліфікації розглядається в структурі поняття «професійне навчання працівників», під яким слід розуміти процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності відповідно до потреб.

Науковці пропонують розглядати цей феномен не лише як систему підвищення кваліфікації дипломованих фахівців за напрямом їхньої професійної діяльності, а радше як форму освіти дорослих протягом усього життя з огляду на їх індивідуальні потреби у здобутті спеціальних юридичних знань, виробленні навичок і вмінь прокурорської діяльності, розвитку їхньої спеціальної професійної компетентності та особистісних якостей [2].

Погоджуючись із цим висновком, також вважаємо за потрібне додати, що окрім того через систему підвищення кваліфікації прокурорів забезпечується наступність, послідовність й неперервність їхньої постійної професійної підготовки, зростає й розширюється їхній фаховий рівень упродовж усієї прокурорської кар'єри.

Сучасні потреби в підвищенні професійного рівня прокурорів зумовлюють покращення якості професійної підготовки, чим актуалізується питання формування їхньої здатності та готовності до ефективної діяльності на відповідній посаді в органах прокуратури та безперервного професійного роз-

виту. Вирішення цієї проблеми ускладнюється наявністю застарілої відомчої нормативно-правової бази, низьким рівнем дієвості та гнучкості існуючої на її основі системи підвищення кваліфікації, яка наразі недостатньо орієнтована на перманентність і мотивацію до професійного особистісного самовдосконалення прокурорів.

Окрім того, узагальнений і формалізований підхід до організації підвищення кваліфікації, застосування типових методик підвищення професійної компетентності нині суперечить потребі індивідуальної, особистісно орієнтованою специфікою професійного саморозвитку кожного прокурора.

У сучасній науковій літературі професійний розвиток розглядається як:

1) системно організований процес безперервного професійного навчання працівників для їх підготовки до виконання нових функцій організації, професійного кваліфікаційного просування на вищу посаду, формування резерву керівників і вдосконалення структури персоналу;

2) забезпечення і організація процесу навчання для досягнення поставлених організацією цілей;

3) удосконалення навичок і вмій, розширення обсягу знань, підвищення професійної компетентності, схильності до навчання і ентузіазму співробітників на всіх рівнях організації, що сприяє їхньому безперервному зростанню [3, с. 259].

Отже, професійний розвиток персоналу – це досить складна система та безперервний процес, що реалізовується через комплекс освітніх, практичних, соціально-культурних, комунікаційних і мотиваційних заходів, спрямованих на навчання, підвищення кваліфікації, розвиток ділових і морально-етичних якостей, соціально-особистісний розвиток, оцінку та адаптацію працівників до виробничих і організаційних змін [4, с. 132].

Саме тому особливого значення набуває тематика, що пов'язана із виявленям і вивченням факторів, які можуть детермінувати у працівників органів прокуратури схильність і мотивацію до саморозвитку та самовдосконалення.

Отримані результати дослідження цих питань сприятимуть розробці та здійсненню організаційно-правових та управлінських заходів щодо перспективи самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення прокурорів у процесі професійної діяльності.

Загальновідомо, що особливість самовдосконалення особистості полягає в тому, що воно найбільшою мірою спирається на індивідуальні особливості людини, її нахили та потреби. Завдяки цьому людині вдається виявити для самої себе домінуючі задатки, які у майбутньому можуть істотно визначити весь її життєвий шлях, забезпечити розвиток фізичних, інтелектуальних і моральних якостей [5, с. 154].

У цьому контексті психічний склад особистості, її здатності, здібності, спрямованість та інші риси виступають як передумови досягнення високого рівня професійної компетентності, що виявляється в успішності трудової діяльності

та успішності навчання з підвищення кваліфікації, у задоволеності виконуваною роботою та в прагненні особистості до професійного самовдосконалення.

Переконані, що допомагати прокурорам у їхньому професійному самовдосконаленні має фаховий психолог, який здійснюватиме моніторинг і супровід прокурора у процесі його особистісного професійного саморозвитку.

Розглядаючи моніторинг професійного розвитку особистості прокурора як багатофакторний процес, з огляду на тему виступу виділимо лише параметри, що характеризують психологічні критерії оцінювання поточних результатів самовдосконалення:

- а) рівень психолого-фізіологічного комфорту;
- б) рівень сформованості професійних інтересів, намірів у відповідній галузі прокурорської діяльності;
- в) сформованість професійно важливих якостей прокурора відповідно до його професіограми (профілю посади), які обов'язково мають визначатися в нормативно-правовому акті Генерального прокурора.

Психологічний супровід особистісно професійного самовдосконалення прокурора пропонуємо розглядати як вид фахової психологічної допомоги прокурорів, що полягає в сприянні його усвідомленому, цілеспрямованому, позитивно-перетворювальному впливу на власну особистість з метою постійного підвищення рівня підготовки, компетентності, ініціативності, комунікативних здібностей, здатності вчасно і якісно виконувати службові обов'язки та завдання прокурорської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затв. Всеукраїнська конференція прокурорів 27.04.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001900-17> (дата звернення: 06.09.2019).
2. Козьяков І. Принципи постійної професійної підготовки прокурорів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2016. № 2. С. 37–43.
3. Гриньова В.М. Адміністративне управління трудовим потенціалом: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2004. 428 с.
4. Борисова Е.А. Управление персоналом для современных руководителей. СПб.: Питер, 2003. 445 с.
5. Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю: монографія / Є.В. Єгорова та ін.; за ред. О.М. Ігнатюк. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2016. 487 с.